

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 363/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **LINEA Property, s. r. o.**, Drieňová 34, Bratislava, IČO 31 322 247, zastúpenej Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 54 Cb 124/2006 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 183/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 54 Cb 124/2006 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 54 Cb 124/2006 konať bez zbytočných priťahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **7 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **738,47 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 54 Cb 124/2006 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 183/2019 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“). Navrhuje v napadnutom konaní okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 16 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 363/2022-14 z 23. júna 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej si žalobou z 2. marca 2006 uplatnil žalobca nárok o zaplatenie sumy 1 236 832,30 Sk (41 055,31 eur) z titulu vykonania prác za rekonštrukciu nehnuteľnosti sťažovateľky. Okresný súd rozsudkom č. k. 54 Cb 124/2006 z 25. júna 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) čiastočne žalobe vyhovel. Proti vyhovujúcej časti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd v napadnutom konaní uznesením č. k. 1 Cob 183/2019 z 28. októbra 2021 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 28. októbra 2021“) tak, že rozsudok okresného súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Po zrušení rozsudku okresný súd nariadil pojednávanie na 22. apríl 2022.

3. Z doplnenia ústavnej sťažnosti z 24. mája 2022 vyplýva, že 22. apríla 2022 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu návrhu žalobcu a sťažovateľky na mimosúdne urovanie, ktoré však bolo neúspešné. Dňa 24. mája 2022 sa na okresnom súde uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu návrhu žalobcu na nariadenie znaleckého dokazovania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že od podania žaloby uplynulo viac ako 16 rokov, pričom počas tejto doby sa síce uskutočnilo aj niekoľko pojednávaní a okresný súd dvakrát nariadil znalecké dokazovanie, avšak v rámci napadnutého konania sa vyskytlo viacero období nečinnosti súdu, pričom konanie okresného súdu bolo nezriedka nekoncentrované. Podľa názoru sťažovateľky bolo vykonaných mnoho nadbytočných procesných úkonov. Súčasne namieta dobu odvolacieho konania, keďže počas neho nebolo vykonané dokazovanie ani sa neuskutočnilo pojednávanie.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu, replika sťažovateľky a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr 67/2022 doručenom ústavnému súdu 4. augusta 2022 v podstatnom uviedol, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby na okresnom súde podanej 2. marca 2006, pričom z dôvodu zmien v obsadení okresného súdu, ako aj nerovnomernej zaťažnosti bol spis postupne pridelený v súčasnej dobe už štvrtému zákonnému sudcovi. Poukázal na to, že v prípade napadnutého konania ide o skutkovo aj právne zložitý spor, bolo v rámci neho opakovane nariaďované znalecké dokazovanie a pojednávanie bolo 24. mája 2022 odročené na neurčito s tým, že bude opäť rozhodnuté o nariadení znaleckého dokazovania. Doplnil, že dôvodom nariadenia v poradí tretieho znaleckého dokazovania sú veľké rozdiely vo výsledkoch už vyhotovených predchádzajúcich dvoch znaleckých posudkov. Má za to, že vzhľadom na obsah spisového materiálu okresný súd vo veci konal a koná plynule, bez zbytočných prietahov a nestotožňuje sa so sťažovateľkou uvádzanými obdobiami nečinnosti okresného súdu. Nesúhlasí s tvrdením sťažovateľky, ktorá jednotlivé obdobia medzi pojednávaniami hodnotí ako nečinnosť okresného súdu, pretože pojednávania boli odročované na ďalší konkrétny termín. Tiež namietla, že o nečinnosť nemôže ísť ani v prípade, keď bol spis predložený súdnemu znalcovi na účely vypracovania znaleckého posudku, pretože okresný súd nezodpovedá za činnosť ustanoveného znalca. Dodal, že okresný súd so znalcom komunikoval a urgoval vypracovanie znaleckého posudku. Vzhľadom na uvedené je toho názoru, že celková doterajšia dĺžka napadnutého konania tak primárne súvisí so skutkovou náročnosťou veci, a preto nie je na mieste konštatovať prietahy v napadnutom konaní. Na záver k aktuálnemu stavu napadnutého konania uviedol, že po vrátení veci na ďalšie konanie (po vydaní uznesenia krajského súdu z 28. októbra 2021, pozn.) bolo nariadené pojednávanie na 22. apríl 2022, na ktorom právni zástupcovia oboch sporových strán zhodne navrhli jeho odročenie na účely mimosúdneho rokovania, a preto bolo pojednávanie odročené na 24. máj 2022. Pretože k dohode medzi sporovými stranami nedošlo, predmetné pojednávanie bolo odročené na neurčito – okresný súd dospel k záveru, že pre rozhodnutie vo veci je potrebné vykonať ďalšie znalecké dokazovanie.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 352/2022 doručenom ústavnému súdu 22. júla 2022 v podstatnom uviedol, že odvolanie sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu bolo spolu so spisovým materiálom krajskému súdu súdom prvej inštancie predložené 30. septembra 2019. Vec bola náhodným výberom pridelená na rozhodnutie do senátu 1Cob pôvodnej zákonnej sudkyňi, ktorá však má až do súčasnosti na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu č. k. 1 Dp 1/2020 zo 17. marca 2020 dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, preto bola na základe Dodatku č. 5 k Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2020 s účinnosťou od 7. apríla 2020 do predmetného senátu pridelená nová sudkyňa, ktorá sa následne stala sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci. Podaním z 30. septembra 2021 členka senátu oznámila predsedovi krajského súdu, že v predmetnej veci konala na súde prvej inštancie ako zákonná sudkyňa,

preto bolo rozhodnuté o jej vylúčení z prejednávania a rozhodovania vo veci a následne bola náhodným výberom prostredníctvom technických a programových prostriedkov vybraná nová členka senátu 1Cob na rozhodovanie v tejto veci. O odvolaní sťažovateľky bolo krajským súdom rozhodnuté jeho uznesením z 28. októbra 2021, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti a vec bola prvoinštančnému súdu vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V súvislosti s rýchlosťou a plynulosťou odvolacieho konania poukázal na dlhotrvajúcu personálnu poddimenzovanosť obchodnoprávneho kolégia krajského súdu, že senát 1Cob nebol od júna 2020 až do 1. júla 2022 plne obsadený tromi členmi senátu, ktorí by všetci vybavovali túto agendu ako sudcovia spravodajcovia, pretože tretím členom senátu bola sudkyňa, ktorá bola od júna 2020 zaradená súčasne aj v senáte 3Cob ako sudkyňa spravodajkyňa. Vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o dvojročnej nečinnosti krajského súdu v rámci odvolacieho konania tiež okrem už uvedených aspektov argumentoval tým, že rozhodnutie si vyžadovalo dôsledné oboznámenie sa s vecou v záujme prijatia vecne správneho, zákonného a ústavne konformného rozhodnutia a jeho následného kvalitného písomného vyhotovenia.

III.3. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 8. augusta 2022 k stanovisku okresného súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 9. augusta 2022, v ktorom v podstatnom uviedla, že postup okresného súdu spočívajúci v rozhodnutí nechať si vyhotoviť tretí znalecký posudok predstavuje uprednostnenie povrchného mechanického prístupu. V tejto súvislosti poukázala na to, že prvý posudok bol povrchný a nepresvedčivý, a práve preto okresný súd pribral do konania znaleckú organizáciu, ktorá vyhotovila kontrolný posudok, ktorý bol veľmi presvedčivý a podrobný. Takýto postup považuje zároveň za rozporný so závermi uvedenými v uznesení krajského súdu z 28. októbra 2021, v ktorých odvolací súd jasne uviedol, z ktorého znaleckého posudku (zo znaleckého posudku vypracovaného znaleckou organizáciou, pozn.) je potrebné vychádzať. Argumentuje, že nie sú žiadne objektívne dôvody na nariadenie vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania. Poukázala tiež na to, že v civilnom sporovom konaní má byť iniciatíva na sporových stranách, ktoré môžu predkladať aj súkromné znalecké posudky, preto nebol dôvod, aby okresný súd iniciatívne sám nahrádzal aktivitu sporovej strany. Vzhľadom na uvedené je toho názoru, že vznik prietáhov v napadnutom konaní nie je možné ospravedlňovať ani zložitou veci.

III.4. Prehľad procesných úkonov:

8. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu zistil, že napadnuté konanie začalo na základe žaloby [o zaplatenie sumy 1 236 832,30 Sk (41 055,31 eur) z titulu vykonania prác za rekonštrukciu nehnuteľnosti sťažovateľky, pozn.] okresnému súdu doručenej 2. marca 2006. V jeho priebehu okresný súd vydal prvýkrát meritórne rozhodnutie vo veci – rozsudok okresného súdu (25. júna 2019, pozn.), ktorý však bol odvolacím súdom (uznesením krajského súdu z 28. októbra 2021, pozn.) zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie (spis bol odvolaciemu súdu s opravným prostriedkom predložený 30. septembra 2019 a okresnému súdu z odvolacieho súdu bol vrátený 23. novembra 2021, pozn.). Okresný súd 24. mája 2022 odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu rozhodnutia o nariadení znaleckého dokazovania, na čo uznesením č. k. 54 Cb 124/2006-679 zo 16. júna 2022 uložil žalobcovi, aby zložil preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku. Vzhľadom na celkovú

doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní už dosahujúcom takmer sedemnásť rokov od podania žaloby bez vydania právoplatného meritórneho rozhodnutia okresným súdom ústavný súd v okolnostiach danej veci nepovažoval za potrebné a ani za účelné na tomto mieste bližšie rozvádzať jednotlivé doterajšie úkony okresného súdu v ňom realizované. Len na doplnenie je možné dodať, že v rámci napadnutého konania boli doteraz vypracované a okresnému súdu predložené celkovo dva znalecké posudky (znalecký posudok č. 10/2008 z 20. júna 2008 a znalecký posudok č. 48/2012 z 11. mája 2012, pozn.) a uskutočnilo sa celkovo 11 pojednávaní. Tiež je možné dodať, že 2 pojednávania boli zrušené z dôvodov na strane okresného súdu a zároveň došlo k zrušeniu pojednávania aj z dôvodov na strane sťažovateľky (prvýkrát z dôvodu kolízie termínov pojednávania jej právneho zástupcu, druhýkrát z dôvodu ospravedlnenia neúčasti predsedu predstavenstva sťažovateľky a tretíkrát v dôsledku žiadosti oboch sporových strán z dôvodu pokusu o mimosúdne vyriešenie sporu, pozn.).

8.1. Ústavný súd zároveň z obsahu zaslaného vyjadrenia krajského súdu zistil, že po predložení spisu s odvolaním sťažovateľky (30. septembra 2019, pozn.) došlo 7. apríla 2020 k zmene v zložení senátu 1Cob a následne k prideleniu veci novej zákonnej sudkyňi. V priebehu mesiacov september až október 2021 bola z rozhodovania vo veci vylúčená členka senátu (z dôvodu, že vo veci konala na súde prvej inštancie ako zákonná sudkyňa, pozn.) a pridelená nová členka senátu (zo zastupujúceho senátu 2Cob, pozn.). Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol uznesením z 28. októbra 2021.

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a spisu okresného súdu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach.

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutých konaniach došlo k vzniku prietahov, či ich vznik bol spôsobený

primárne postupom okresného súdu a krajského súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup sťažovateľky, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutých konaní mala povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je rozhodovanie o uplatnenom finančnom nároku jednej zo sporových strán (v danom prípade z titulu vykonania prác za rekonštrukciu nehnuteľnosti, pozn.), je v zásade možné považovať za bežne prejednanú agendu všeobecných súdov. V danom prípade však ústavný súd vzhľadom aj istú náročnosť, resp. zložitosť veci. Poukazuje pritom na to, že okresný súd v rámci dokazovania využil znalecké dokazovanie. Avšak ani táto okolnosť sama osebe už nie je podľa posúdenia ústavného súdu v okolnostiach danej veci spôsobilá ospravedlniť vznik priesťahov a celkovo jednoznačne neprimeranú doterajšiu dĺžku napadnutého konania (primárne napadnutého konania okresného súdu, pozn.).

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, považuje ústavný súd za potrebné poukázať na to, že v priebehu napadnutého konania okresného súdu došlo aj z dôvodov na strane sťažovateľky k odročeniu 2 pojednávaní. Ústavný súd zohľadnil, že aj napriek žiadosti sporových strán a danej im možnosti zo strany okresného súdu nedošlo medzi sporovými stranami k uzavretiu mimosúdnej dohody. Ani uvedené kritérium však nie je spôsobilé zbaviť (primárne, pozn.) okresný súd zodpovednosti za vznik priesťahov.

14. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že napadnuté konanie stále trvá. Okresný súd v rámci neho po zrušení prvého rozhodnutia – rozsudku okresného súdu odvolacím súdom nevydal nové meritórne rozhodnutie vo veci, naopak, robí procesné úkony k rozhodnutiu vo veci smerujúce iba vzdialene. Teda od podania žaloby 2. marca 2006 trvá právna neistota sťažovateľky, pričom v čase vydania tohto rozhodnutia dosahuje obdobie bez právoplatného ukončenia sporu dĺžku takmer 17 rokov.

15. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v jeho napadnutom konaní, ústavný súd po preštudovaní okresným súdom predloženého spisového materiálu jednoznačne identifikoval primárne jeho neefektívny a nesústreďený postup. V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že už len to, že napadnuté konanie nie je právoplatne ukončené ani po takmer 17 rokoch od podania žaloby, je skutočnosťou odôvodňujúcou konštatovanie existencie priesťahov, pretože z ústavnoprávneho hľadiska ide o stav neakceptovateľne dlho trvajúcej právnej neistoty. V tejto súvislosti zaiste stojí za zmienku aj skutočnosť, že v dôsledku nariadenia ďalšieho znaleckého dokazovania (jeho nariadenie vyplýva nielen z obsahu spisu, ale aj z vyjadrenia samotného okresného súdu, pozn.) nie je na mieste ani očakávať ukončenie napadnutého konania v dohľadnej dobe.

15.1. Vzhľadom na samotnú dĺžku napadnutého konania preto ústavný súd na tomto mieste nebude dopodrobna rozoberať jeho postup, avšak s poukazom na jeho priebeh zdôrazňuje, že postup súdu spočívajúci len v samotnom vykonaní rôznych úkonov, ktoré však evidentne nevedú k meritórnemu ukončeniu sporu, nie je možné považovať za postup efektívny, sledujúci odstránenie stavu právnej neistoty (m. m. I. ÚS 109/2021). Ústavný súd uvedené konštatuje najmä s poukazom na to, že v priebehu napadnutého konania okresný súd síce vykonával jednotlivé procesné úkony, nariadil pojednávanie, dal vypracovať znalecké posudky, avšak ani na základe ich záverov nebol schopný predmetný spor právoplatne meritórne uzavrieť. Navyše v súvislosti s argumentáciou okresného súdu týkajúcou sa opakovanej zmeny zákonných sudcov tiež pripomína,

že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu spôsobené zlou organizáciou práce (v dôsledku nerovnomernej zaťaženia sudcov, prípadne aj ostatných zamestnancov súdu, pozn.) či častými zmenami v obsadení okresného súdu sudcami.

15.2. Zároveň vo vzťahu k nesústredenej činnosti okresného súdu je potrebné poukázať na to, že po vydaní v poradí jeho prvého rozhodnutia vo veci (rozsudku okresného súdu, pozn.) došlo uznesením krajského súdu z 28. októbra 2021 k jeho zrušeniu a vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok okresného súdu bol v odvolaní napadnutej časti zrušený s konštatovaním dôvodnosti odvolania, keďže neboli zohľadnené závery znaleckého posudku č. 48/2012 z 11. mája 2012 s poukazom na procesnú obranu sťažovateľky a z dôvodu nepreskúmateľnosti. Krajský súd prvoinštančnému súdu teda vytkol, že sa správne nevysporiadal s procesnou obranou sťažovateľky. Zároveň odvolací súd skonštatoval aj nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu vo vzťahu k dôvodom právneho posudzovania žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd okresnému súdu uložil doplniť dokazovanie na účely jednoznačného ustálenia celkovej fakturovanej ceny diela, ustálenia celkovej výšky uhradenej časti ceny diela a následne to, aby podľa záverov znaleckého posudku č. 48/2012 z 11. mája 2012 ustálil oprávnenú výšku celkovej ceny diela a posúdil, či žalobcovi vznikol nárok (a ak áno, v akej výške, pozn.) na doplatenie ceny diela nad rámec sťažovateľkou už uhradených finančných súm. Uvedené ide taktiež primárne na ťarchu práve okresného súdu, pretože tým vo svojom dôsledku došlo k predĺženiu napadnutého konania a oddialeniu nastolenia právnej istoty sporových strán (vrátane sťažovateľky, pozn.).

15.3. V súvislosti s námietkou sťažovateľky o neefektívnom postupe okresného súdu považuje ústavný súd za potrebné tiež zdôrazniť, že požiadavku efektívnosti a sústredenosti je možné vo vzťahu k navrhovanému dokazovaniu v priebehu konania dosiahnuť osobitne od 1. júla 2016 jedine dôsledným uplatnením zásady koncentrácie civilného sporového konania (§ 153 v spojení s § 470 ods. 2 druhou vetou, ako aj § 154 CSP), ktorej účelom a zmyslom je najmä prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonomickej vrátane rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas. Tá limituje navrhovanie dôkazných prostriedkov počas súdneho sporu s prihliadnutím na aktivitu strán, ktorých cieľom by malo byť rýchle a hospodárne vyriešenie ich vzájomného sporu. Zodpovednosť za výsledok sporu patrí sporovým stranám, ktoré majú v spore preukázať vysokú mieru procesnej aktivity a svoje skutkové tvrdenia dokázať. Procesná aktivita však má mať na zreteli najmä časové kritérium, a to včasnosť, ktorú posudzuje podľa vlastnej úvahy konajúci súd (najmä s dôrazom na naplnenie požiadavky hospodárnosti a rýchlosti vedenia súdneho sporu, pozn.). Okresný súd tak mal najmä po účinnosti nového procesného kódexu (od 1. júla 2016, pozn.) dôrazne uplatniť zásadu sudcovskej prospektívnej koncentrácie konania (§ 153 v spojení s § 470 ods. 1 a 2 CSP), čo by mu umožnilo vo veci oveľa rýchlejšie a efektívnejšie rozhodnúť.

15.4. Po zhodnotení všetkých okolností ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že napadnuté konanie trpí priet'ahmi. Priet'ahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu, a to v dôsledku jeho nesústredenej a neefektívnej činnosti. Okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že samotná skutočnosť, že k ukončeniu napadnutého konania

nedošlo ani po uplynutí toho času už takmer 17 rokov od podania žaloby, je už sama osebe ústavnoprávne neakceptovateľná (a to aj po prihliadnutí na mieru náročnosti predmetného sporu, pozn.). Pri takom dlhotrvajúcom konaní súdu bez právoplatného rozhodnutia veci je možné dospieť k záveru, že právo účastníka na konanie bez prieťahov sa stáva už len iluzórnym.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

17. Ako *obiter dictum* dáva ústavný súd okresnému súdu do pozornosti, že v súvislosti s dokazovaním v civilnom spore opakovane vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že toto prebieha vo viacerých fázach; od navrhnutia dôkazu cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy strán sporu na vykonanie dokazovania, sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania, a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný.

18. Na tomto mieste vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu ústavný súd uvádza, že po predložení spisu 30. septembra 2019 na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu krajský súd rozhodol uznesením z 28. októbra 2021 tak, že zrušil predmetný rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z uvedeného teda vyplýva, že napadnuté konanie pred krajským súdom prebiehalo približne dva roky.

18.1. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Obzvlášť ak sa porušenie tohto práva namieta v konaní, ktoré z hľadiska svojho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prieťahoch (m. m. I. ÚS 411/2020).

18.2. Ako z prehľadu procesných úkonov vyplýva, krajský súd v napadnutom konaní urobil jeden procesný úkon, ktorým bolo vydanie rozhodnutia – uznesenia z 28. októbra 2021. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti, že ak krajský súd vo veci koná ako súd odvolací (ako to bolo v tomto prípade, pozn.) a jeho úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 378 a nasl. CSP) ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 385 CSP), to však neznamená, že sa vecou nezaobera a že je v odvolacom konaní nečinný. Z tohto uhla pohľadu bolo potrebné nazerať aj na napadnuté konanie krajského súdu. Aj keď je zaiste možné, najmä s poukazom na zmenu zákonného sudcu v prvotnej fáze napadnutého konania, konštatovať isté predĺženie napadnutého konania, no s poukazom na už uvedené východiská a na celkovú dobu napadnutého konania uvedené nezodpovedá porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v ústavnoprávne relevantnej rovine. Navyše krajský súd už ani v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou v rámci tohto napadnutého konania nemohol vykonávať žiadne procesné úkony, keďže v tom čase sa vec opätovne nachádzala v konaní pred okresným súdom.

18.3. Ústavný súd preto vzhľadom na uvedené konštatuje, že vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu nevzhladol dôvod na konštatovanie existencie prierahov. V uvedenej časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

19. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označených práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prierahov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prierahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza (bod 2 výroku nálezu).

20. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadosťučinenia vo výške 16 000 eur, čo odôvodňovala primárne poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutých konaní, keď ani po uplynutí viac ako 16 rokov (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.) od podania žaloby nedošlo k odstráneniu stavu jej právnej neistoty.

21. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

22. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal najmä na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, keď ani takmer 17 rokov od podania žaloby aj v dôsledku zrušenia prvého meritórneho rozhodnutia – rozsudku okresného súdu odvolacím súdom nedošlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a právoplatnému ukončeniu sporu. Na strane druhej bolo prihliadnuté aj na istú náročnosť predmetného sporu, na postup sťažovateľky v rámci napadnutého konania a tiež na to, že sporové strany napriek ich vlastnej žiadosti a príležitosti danej im okresným súdom uzavrieť mimosúdnu dohodu túto príležitosť nevyužili, a preto ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke v sume 7 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

23. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 738,47 eur (bod 4 výroku nálezu).

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 615,39 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 123,08 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu